

24:4

Fråga om beräkning av kapitalkostnader enligt den s k reala annuitetsmetoden är förenligt med va-lagen.

Två fastighetsägare yrkade att Va-nämnden skulle fastställa att Gällivare kommun var skyldig att återbetala från dem för mycket uttagna va-avgifter för åren 1987–1989. De anförde som grund för denna talan bl.a.: Kommunen påför va-kollektivet kapitaltjänstkostnader som överstiger nödvändiga kostnader. Detta strider mot 24 § va-lagen. Det hävdas inte att kommunen totalt – inklusive övriga kostnader – tar ut mer avgifter än som svarar mot 100 % av nödvändiga kostnader. Uttaget torde uppgå till ganska precis 100 %. Kommunfullmäktige har emellertid beslutat att endast 75 % av de totala kostnaderna skall tas ut genom avgifter av va-kollektivet. Överuttag har således skett i förhållande till fullmäktiges beslut.

Kommunen bestred fastighetsägarnas talan.

Va-nämnden fann, efter vissa inledande resonemang, inte visat att kommunen för perioden 1987–1989 hade tagit ut avgifter som överskridit vad som behövts för att täcka nödvändiga kostnader för den allmänna va-anläggningen och att sökandenas talan därför inte kunde vinna bifall.

Va-nämnden yttrade vidare:

Huruvida avgiftsuttaget också är förenligt med den av kommunfullmäktige beslutade målsättningen i fråga om graden av avgiftsfinansiering ankommer inte på Va-nämnden att pröva.

Sökandena har ifrågasatt om den av kommunen använda metoden för beräkning av kapitalkostnader, den s k reala annuitetsmetoden, i sig är förenlig med va-lagen. Det finns därför anledning att avslutningsvis något beröra denna fråga.

Av 24 § va-lagen och dess förarbeten framgår entydigt att de kostnader som får läggas till grund för avgiftsuttaget skall vara direkt hänförliga till den allmänna va-anläggningen och nödvändiga för densamma men inte innefatta något utrymme för vinst. I Trumslagarmålet uttalade Va-nämnden bl.a. att avskrivningar skall medföra minskning av den ränta som får ingå i avgiftsunderlaget samt att beräkning av ränta och amortering på indexuppräknat belopp, dvs. indexlån, inte är förenliga med va-lagen.

Den reala annuitetsmetoden innebär att kapitalkostnaden ses som en finansiell ersättning till kommunens finansförvaltning, "leasingavgift". Kostnaden har ingen direkt anknytning till va-anläggningen och tar ingen särskild hänsyn till avgiftsbestämmelserna i va-lagen. Avskrivningsbegreppet finns inte med i kalkylen och lån, som kan ha tagits för att finansiera anläggningen, påverkar inte kalkylen. Metoden förutsätter att investerade medel betalas tillbaka till finansavdelningen med bibehållen köpkraft och med en fast realränta av fyra procent. Detta måste jämföras med indexlån och krav på vinstgaranti. Visserligen lämnar lagen huvudmannen stor frihet att utforma både taxor och beräkningsmetoder men en förutsättning är att dessa skall vara ägnade att på sikt ge ett matematiskt riktigt resultat. De förutsättningar som den reala annuitetsmetoden bygger på synes oförenliga med de principer som angavs i Trumslagarmålet. Metoden torde inte vara ägnad att på sikt ge ett matematiskt riktigt resultat. Vid övergången från traditionell metod till real annuitetsmetod riskerar brukarna att sparande från tidigare perioder borträknas. Detta betyder reellt att brukarna kan komma att få betala för samma sak två gånger.

Fastän avgiftsuttaget under den i målet granskade perioden inte överskridit självkostnaden, synes alltså den tillämpade beräkningsmetoden enligt Va-nämndens bedömning vara ägnad att på sikt kunna medföra för höga avgiftsuttag.

Va-nämnden lämnade fastighetsägarnas talan utan bifall.

Beslut: 1991-02-18, BVa 6

Mål nr: Va 173/88 och 568/89